

Debattafel 1:

Evaluatie onder de loep

Moderator: Ilse Geerinck

Velov- congres 7/02/2018 - *Liesbeth Lefèvre, Els van Emelen en Ilse Geerinck*
(Lerarenopleiding UCLL)

Wat op tafel kwam te liggen ...

- Vaststelling dat toetsen en punten ingebakken zijn in ons systeem ... punten-geven is een cultuur waar jongeren mee opgevoed zijn, vraagt 'krachtig optreden' om dat te doorbreken.
- Leraren voelen zich door het geven van punten (onbewust) machtig (in plaats van kwetsbaar).
- Spanning tussen 'falen' en 'tekort': Wanneer faal je? Faal je als je niet doet wat gevraagd wordt door de docent/leraar? Als het antwoord niet juist is? Tekort gaat meer uit van iets dat bereikt (en/of ontwikkeld) moet worden ..
- Feedback geven kost tijd 'ik heb 120 studenten en maar 20 contacturen'. Hoe doe ik dat dan?'
- Hoe organiseer ik mijn lessen op zo een manier dat studenten aan het werk zijn en niet ik als docent.
- We ervaren dat feedback/feedforward veel tijd en energie vraagt (schrijven, mondeling) en niet altijd aankomt. Bv. cito-toetsen/instaptoetsen: Wie leest de feedback? Wat doen studenten daarmee? Gaan ze daarmee aan de slag? Hoe bereiken we ze?
- Hoe zorgen we ervoor dat feedback zinvol én haalbaar is: voor ons als docent? voor de student iets oplevert? (eventueel ook door ouders opgenomen wordt). De vraag is altijd: Heb ik als docent er iets aan? Heeft de student er iets aan? Wat niet gelezen wordt, of waar geen gevolg aan gegeven wordt (opvolging!), is sowieso werk voor niets (of enkel voor de 'boekhouding' opdat we 'in orde zijn').
- Als docenten 'verzuipen' we in het werk -> Hoe krijgen we studenten aan het werk?
- Term 'verzekeren' trekt aandacht: we moeten ons altijd verzekeren, denk aan onze annulatieverzekering als we een reis boeken. Als er dan iets gebeurt, zijn we vaak niet verzekerd voor datgene waar we schade aan hebben (paradox). Verzekeren gaat ervan uit dat we alles in handen hebben, dat we het kunnen controleren. Dit is schijn!
- 'Verzekeren' staat tegenover 'risico nemen' -> onderwijs is risico's durven nemen, dit is, het avontuur en het onbekende opzoeken.
- 'Verzekeren' heeft ook te maken met 'veilig kiezen' en 'punten die gemakkelijk verdiend zijn, waar we als student weinig voor moeten doen'. In Nederland spreken sommige studenten over 'makkelijke studiepunten en moeilijke studiepunten'.
- Wat betekent 'evalueren' als je student intrinsiek gemotiveerd is?

- Examens installeren een schijnverzekering: het lijkt erop dat we alles kunnen meten/controleren maar dat is helemaal niet zo, of toch niet op de manier waarop we het vandaag doen. Eén data is te weinig.
- 'Fouten maken moet' ... Wat is een fout? Verschil tussen een 'feitelijke fout' ($\Rightarrow 1 \times 2 = 2$). Maar is iets willen uitproberen en 'vallen' ook een 'fout'/'fout maken'?
- Moeilijk om als docent ook te aanvaarden dat je mag falen, wat betekent voor een docent: 'fouten maken mag'. Waarom is dat zo moeilijk voor ons? We willen het toch goed doen?
- Wat betekent een 'rood vak' en een 'groen vak': rood en groen zijn ingeburgerde begrippen, elk kind kent die betekenis, net zozeer als een 3/10 'slecht' is en een 8/10 'goed' is. Welke taal spreken we? Beheersen, rood en groen, zwak en sterk, fout, tekort, ... Zwak ten aanzien van wat? Wat is normatief?
- Het gemiddelde bestaat niet ... de gemiddelde leerling ook niet.
- Wanneer ben je geslaagd? Verschil tussen 'ontwikkelingsdoelen' en 'iets beheersen'. Voorbeeld kunstonderwijs: enkel ontwikkelingsdoelen die aangestuurd worden door feedback. De leerling wordt geëvalueerd ten opzicht van zichzelf (een stap vooruit, achteruit, etc.). Geen normativiteit, enkel positionering?
- Kan een beroepsopleiding/professionele bachelor (verpleegkunde, leraarschap, etc.) alleen op basis van ontwikkeling worden ingericht? Moet er niet op een bepaald moment iets verworven/beheerst/gekend zijn? Wat betekent dit voor evaluatie?
- Kennis en inzicht toetsen is noodzakelijk: hoe kan je dat zo goed mogelijk (en efficiënt) inrichten? Voorbeeld: veel kaders en inzichten, deels zelfstandig te studeren, toetsmoment is ook onmiddellijk feedback-moment: 'wie ondermaats scoort en voelt dat de lat te hoog ligt, haakt vanzelf af.'
- Verhouding tussen 'ontwikkelen' en 'beheersen'?
- Inzetten op een andere 'cultuur van evalueren' betekent:
 - Kiezen en iets anders loslaten
 - Beseffen dat we niet alles kunnen 'toetsen' (niet *alle* kennis, vaardigheden), exemplarisch werken, vertrouwen dat studenten alles wel leren.
 - Studenten aan het werk zetten. Bv. portfolio: studenten gaan aan de slag, als docent kan en hoef je niet alles te lezen: studenten kiezen twee zaken die ze willen bespreken en jij kiest er eentje (en daar moet je niet alles voor lezen, je pikt één item er willekeurig uit).
 - Draagvlak creëren: klein beginnen met een team dat elkaar goed aanvoelt, collega's meenemen door inspirerend te zijn, de aandacht trekken ...
 - Anders evalueren: volhouden, consequent zijn, aan hetzelfde touw trekken naar studenten toe ... het duurt altijd even voor ze 'zich zetten'.
 - De neuzen in dezelfde richting zetten, in dezelfde richting kijken en dat 'waar' maken.
 - Formats en papier zijn een schijnbeweging -> ze moeten doorgesproken worden, betekenis krijgen, anders doet toch iedereen zijn eigen zin en gaan ze daar anders mee om.

- Nadenken over het 'wat en waarom' -> Wat wil ik evalueren? Waarom evalueer ik?
- Het begint met goed onderwijs te bieden ...

Wat is voor mij, als lerarenopleider/docent een urgente vraag na deze discussie?

- Anders evalueren ... Hoe begin ik eraan? Wat moet ik nu eerst doen?
- Hoe kan ik beoordelen op een objectieve manier? (weerstand: Wat is objectief?)
- Hoe houden we formatief en summatief in evenwicht?
- Hoe krijgen we de neuzen in dezelfde richting?
- Hoe kunnen we voorbij de 'schijnevaluatie' en zorgen dat evaluatie betekenis heeft voor leren, zowel voor de studenten als de docent?
- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat het geen theorie alles is maar echt in praktijk wordt gezet?
- Hoe kan ik stage en praktijk evalueren op een 'niet papieren' manier?
- Hoe kunnen we meer vrijheid nemen inzake evaluatie?